

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Bertha De Vriesestraat (Gent, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2019E23

Mei 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Clara Thys, Floortje Heirman

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert BVBA, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese	8
1.3	Gemotiveerd advies.....	9
1.4	Conclusie	9
2	Bibliografie.....	11

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt).....	7
---	---

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
--	---

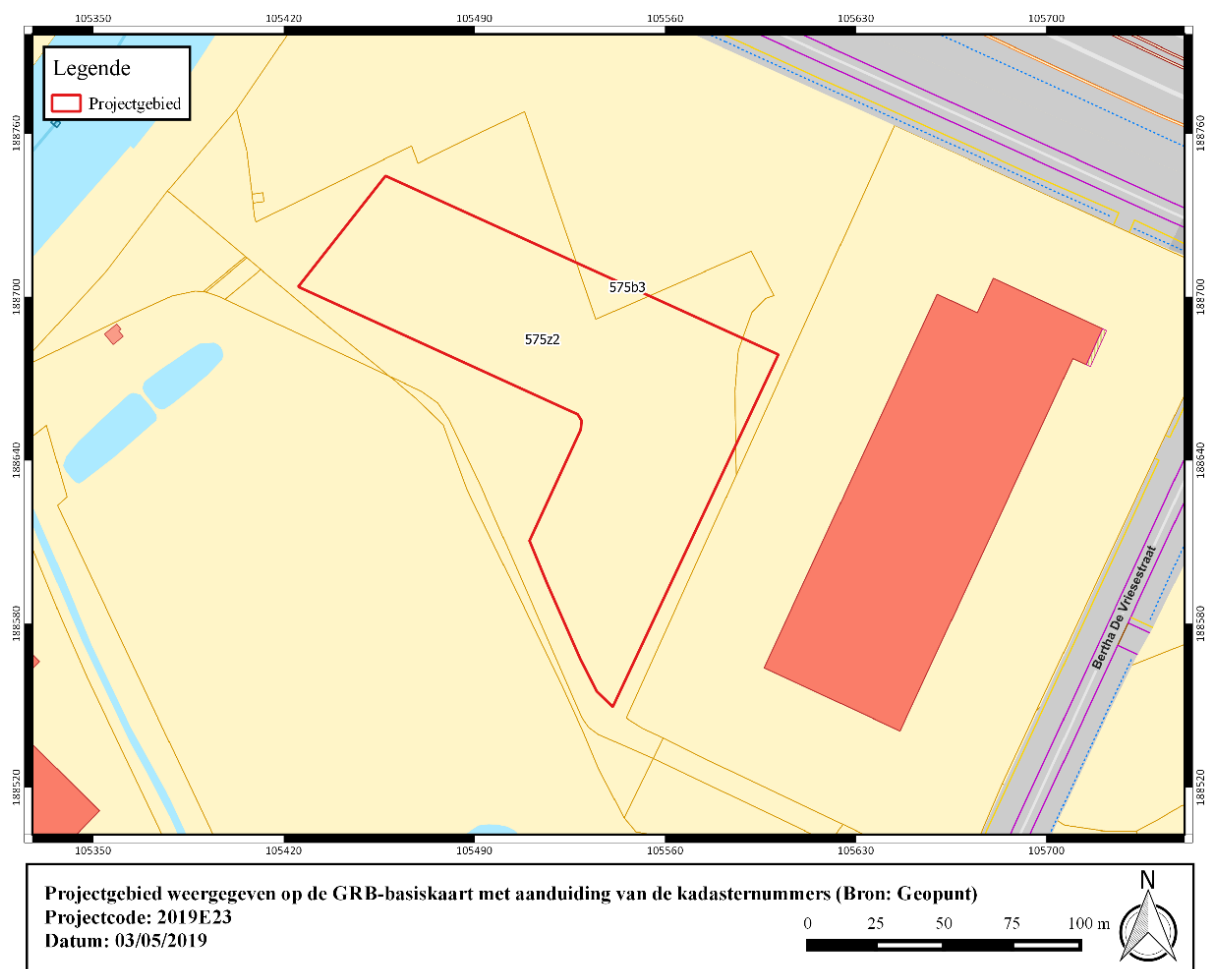

1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	POM Oost-Vlaanderen Woodrow Wilsonplein 2 9000 Gent	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00043	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert BVBA Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Gent
	Deelgemeente	Zwijnaarde
	Postcode	9052
	Adres	E40 Scheldekanaaltrangel Bertha De Vriesestraat 9052 Gent - Zwijnaarde
	Toponiem	Bertha De Vriesestraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{min} = 105425.27$ $Y_{min} = 188549.55$ $X_{max} = 105601.56$ $Y_{max} = 188744.44$
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Gent, Afdeling 24/Zwijnaarde, Sectie B, nr. 575b3 (partim), 575z2 (partim) Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

Op het projectgebied van ca. 1,2 ha aan de Bertha De Vriesestraat te Zwijnaarde (Gent) plant de opdrachtgever de ophoging van het terrein ter voorbereiding van de constructie van project LTEC. Er zullen magazijnen met kantoorruimtes en een opleidingscentrum gebouwd worden. Het terrein bevindt zich op een deponie, die nu is afgewerkt met een 1 meter dikke bewortelingslaag. De ophoging zal integraal op de aanwezige baggerdeponie (7 – 8 m) worden aangelegd. Deze archeologienota heeft betrekking op lot 2A, een perceel dat eigendom is van POM Oost-Vlaanderen. De huidige TAW van het terrein bedraagt ca. +14,5 TAW. Binnen de contouren van de toekomstige magazijnen zal de ophoging tot +16,65 TAW komen. Dit komt neer op 17,25 TAW afgewerkte vloer en -0,60 voor de constructie van de vloer. De toekomstige gebouwen hebben een totale oppervlakte van ca. 6620 m² (inclusief burelen, bergingen en sanitair). Het opleidingscentrum zal zich in het zuiden van het plangebied situeren. De totale oppervlakte bedraagt ongeveer 700 m². De overige zones zullen ingenomen worden door verharding: ca. 1880 m² betonverharding, ca. 2000 m² KWS verharding en ca. 500 m² klinkerverharding waar tevens enkele parkeerplaatsen zowel voor fietsen als voor wagens voorzien zijn.

Landschappelijk gezien situeert het plangebied zich in de zandstreek ter hoogte van de Boven-Schelde, op een hogere positie in het landschap. De gemeente wordt voornamelijk gekenmerkt door landbouw in het zuiden en westen, en een industriële zone en woonwijken in het noordoosten. Aan de grens met Merelbeke lopen oude Scheldebochten. De Quartair geologische kaart geeft een profielopbouw weer van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. Binnen deze afzetting kunnen mogelijk hellingsafzettingen van het Quartair voorkomen. Lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en perimarien inclus) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal. Binnen het projectgebied zijn twee bodemtypes aanwezig. Het betreft enerzijds een matig gleyige kleibodem zonder profiel waarvan de bovengrond humeus en brokkelig en de onderliggende C horizont structuurloos, massief of plastisch is. Anderzijds is binnen de contouren van het terrein tevens een kunstmatige bodem met opgehoogde gronden aanwezig.

In het midden van de 18de eeuw lijkt het plangebied in gebruik te zijn geweest als weiland. Er is geen bebouwing waarneembaar. In 1971 is in het zuidoosten een gebouw zichtbaar met centraal een weg. In de daarop volgende jaren worden nog enkele bijgebouwen opgericht. Later worden de gebouwen gesloopt en wordt het terrein integraal opgehoogd.

Binnen het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. In de directe en ruime omgeving van het plangebied zijn enkele archeologische vaststellingen gedaan. Binnen een straal van 2 km werden 9 archeologische onderzoeken met ingreep in de bodem uitgevoerd. Op 1,2 km ten zuiden werden tijdens een opgraving in 1986 aardewerk uit de Romeinse en Karolingische tijd en restanten van de volmiddeleeuwse kerk geattesteerd (CAI 32389). Tussen 1,2 km en 1,4 km ten westen werden recente greppels en kuilen (CAI 214746) en een brandrestengraf uit de Romeinse tijd (CAI 216622) geconstateerd. Ten zuidoosten kon een site met walgracht bepaald worden (CAI 218445). In 1998-1999 werd tijdens een opgraving, op 1,5 km ten oosten, een zilveren munt van Filips II (16de eeuw) aangetroffen (CAI 32390). Vlakbij werd een cirkelvormige gracht met een diameter van 18 meter uit de vroege bronstijd opgegraven. Tevens konden drie constructies in hout, een waterput, potscherven, dakpannen en metalen voorwerpen uit de midden-Romeinse tijd gerecupereerd worden (CAI 32391). Op zo'n 1,7 km ten zuidoosten van het plangebied werden tijdens een mechanische prospectie in 2001 opgevulde grachten van postmiddeleeuwse tot subrecente datum vastgesteld (CAI 133). Een brandrestengraf uit de Romeinse tijd werd op 2 km ten oosten aangetroffen (CAI 37098). In

zuidoostelijke richting konden lithisch materiaal uit het midden-neolithicum; en zeven houten gebouwen, terra nigra-fragmenten en handgemaakt aardewerk uit de midden-Romeinse periode opgemerkt worden (CAI 37100). Aan de hand van cartografische en historische bronnen konden hoofdzakelijk walgrachtsites vastgesteld worden. Ten slotte werd in 2003, tijdens een controle van werken, op 470 m ten noorden van het onderzoeksterrein een versterkt kasteel uit de late middeleeuwen geattesteerd. Het kasteel deed dienst als het buitenverblijf voor zowel de abten als de graven van Vlaanderen. De oudste vermelding dateert uit 1345 (CAI 151305).

Concreet is er ter hoogte van het plangebied een eerder beperkte verwachting inzake de aanwezigheid van archeologisch erfgoed. De landschappelijke situatie, de huidige toestand, de aard van de geplande werken en de impact van de in het verleden uitgevoerde sloopwerken en de ophoging in acht genomen wordt verder onderzoek als weinig zinvol beschouwd.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande werken aan de Bertha De Vriesestraat in Zwijnaarde (Gent) worden geen verdere onderzoeksdaden aanbevolen. De gegevens van het bureauonderzoek wijzen op een vrij beperkte trefkans inzake archeologisch erfgoed. In de jaren 1970 werden binnen de contouren van het plangebied enkele gebouwen met bijhorende weg opgericht en later gesloopt waardoor het bodemarchief potentieel (deels) verstoord kan zijn. De impact van de bouw en sloop op eventueel aanwezige archeologische sites is op basis van dit bureauonderzoek niet exact aan te duiden. Na de sloop werd het volledige terrein opgehoogd met 7-8 m baggerspecie. Ook dit gegeven draagt (deels) bij tot de verstoring van het terrein. Gelet de aard van de geplande werken, het ophogen van het terrein, mag duidelijk zijn dat enig verder onderzoek met ingreep in de bodem hoogstwaarschijnlijk geen archeologische sporen zal blootleggen. Tijdens de bouw van de magazijnen zijn geen ondergrondse ruimtes voorzien. De vloer situeert zich op -0,60 m. De eventuele aanwezigheid van archeologische sporen zouden in het kader van deze ontwikkeling onaangeroerd blijven.

Gezien de landschappelijke situatie, de aard van de geplande werken, de huidige toestand en de in de verleden aangebrachte verstoringen en uitgevoerde werken, is een eventueel booronderzoek en proefsleuvenonderzoek onmogelijk en bijgevolg niet langer zinvol. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het potentieel op kenniswinst bij verder onderzoek te beperkt is. De financiële kost van het vooronderzoek zal met andere woorden nooit in verhouding staan tot de mogelijke resultaten ervan. Op basis van de kosten-baten afweging dient dan ook afgezien te worden van een verder schrijdend onderzoekstraject. Alle nuttige en noodzakelijke onderzoeken werden uitgevoerd.

Uiteraard dient hierbij gewezen te worden op de archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.1.4 van het huidige decreet betreffende het onroerend erfgoed.

1.4 Conclusie

De initiatiefnemer plant in de Bertha De Vriesestraat in Zwijnaarde (Gent) het integraal ophogen van het terrein en de bouw van magazijnen met kantoorruimtes en een opleidingscentrum. Op basis van het bureauonderzoek wordt een bescheiden tot lage trefkans inzake archeologische resten afgeleid.

Gelet de landschappelijke situatie, de aard van de geplande werken, de huidige toestand en de in het verleden aangebrachte verstoringen, kan bijkomend terreinonderzoek niet leiden tot enige wezenlijke kenniswinst. Bijgevolg zou de financiële kost ervan nooit in verhouding staan tot de

eventuele resultaten. Op basis van de kosten-baten afweging dient afgezien te worden van verder onderzoek.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

VAN RANST, E. & SYS, C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*. Universiteit Gent.

